

ŽENSKI LIST

GLASILO DELOVNIH

Licejska knjižnica
Ljubljana

Ček. račun št. 13.951. Celoletna naročnina 12.— Din.
Posamezna številka 1.50 Din, za inozemstvo 2.— Din.

Uredništvo in uprava Ženski list, Ljubljana, Novi trg 2.
Izhaja začetkom vsakega meseca.

Šola se začanja!

Začenja se šola! Začetek šole pomeni za revne starše novo skrb. Treba je otroke bolj obleči in obuti, treba jim je kupiti šolske potrebščine. Kajti otroci morajo obiskovati šolo, ker to predpisuje zakon. Včasih obveznih šol ni bilo. Ko pa se je začelo razvijati kapitalistično gospodarstvo, je postala splošna izobrazba potrebna. Stroji zahtevajo razumnih delavcev, da jim strežejo. Treba je paznikov za nadziranje, tehnikov in inženirjev, uradnikov in drugih. Zato so uvedli šolsko obveznost. Izobrazba torej ne koristi samo posamezniku, ampak vsemu gospodarstvu in vsej družbi. Potemtakem bi morala biti izobrazba zastoj, država bi morala na vse načine pospeševati šolanje in omogočiti tudi najrevnejšemu otroku uspešno pohajanje šole. Toda temu ni tako. Revnemu otroku je šolska obveznost bridka dolžnost in napredovanje v učenju otežkočeno. Zakaj? Vse, kar otrok v šoli potrebuje, mu morajo starši sami kupiti: knjige, zvezke in drugo, kar je vse zelo drago in pomeni za proletarske in druge revne starše breme, ki ga ne zmorejo. Tako se zgodi, da mnogi otroci hodijo v šolo brez potrebnih knjig, da jim mora namesto zvezkov služiti star papir, namesto peresnikov star klinček, oslinjen prst pa namesto radirke. V takih razmerah seveda otrok slabo napreduje. Učitelj je nevoljen nad „nemarnim učencem“, boljše situirani součenci gledajo postrani revčka, ki bridko občuti to zapostavljanje in izgubi vse veselje do šole. Tako je siromašen otrok prikrajšan na izobrazbi, ki je edino njegovo bogastvo in sredstvo s katerim si lahko pomaga v življenju. Tega se morajo proletarske matere zavedati in ne smejo dopustiti, da bi se godila otrokom krivica že v šoli. **Zahtevati moramo brezplačne šolske potrebščine na račun države, ki je dolžna pospeševati izobrazbo, katero z zakonom predpisuje!**

Še težje vprašanje je za nas zadostna prehrana. Zadostna in tečna hrana je podlaga zdravega razvoja. Ali je hrana, ki jo moramo nuditi našemu otroku primerna za neoviran telesni in duševni razvoj? Že večkrat so ugotovili zdravniki, da so naši otroci preslabo hranjeni, zato razsajajo med njimi razne bolezni: jetika, angleška bolezen, razne epidemije. Našim otrokom manjka vse tisto, kar je za uspešno rasti neobhodno potrebno: sladkor, maslo, kruh, mleko, sadje. Kako težko je srce uboge matere, ko vidi, kako njeni otroci hirajo, ko bi potrebovali krepke, dobre hrane, pa jim še slabe ne more nuditi, ne potolažiti lačnih zelodcev. Toda žalost in vzdihovanje ne pomagata! Na drugačen način moramo rešiti zdravje naših otrok in jih ubraniti pred duševnim in telesnim propadom. **Zahtevati moramo ureditev šolskih kuhinj, kjer naj dobe šolski otroci na državne stroške toplo in tečno hrano, kakor to predpisuje zakon o zaščiti zdravja šolske dece § 22.** Naši otroci tudi nimajo tople obleke in trdne obutve, da bi mogli pozimi in ob vsakem vremenu brez škode za

zdravje, v šolo. Oddaljeni otroci morajo ob neugodnem vremenu zamujati šolo, ker nimajo dežnika, čevljev in plašča. Nekateri celo več tednov ne morejo v šolo. Koliko otrok pa si radi pomanjkanja obleke in obutve nakoplje bolezen, ki potem izpodkopa mlado življenje! Pomanjkanje obleke in obutve je torej škodljivo za zdravje otrok, pa tudi ovira njihov napredek v šoli. Zato je treba dobiti sredstva, da bomo mogli otroke tako obleči, da bodo mogli brez nevarnosti za zdravje obiskovati šolo ob vsakem vremenu.

Da bodo mogli naši otroci redno hoditi v šolo in si pridobiti nekaj naobrazbe, kar posebno matere iskreno želijo, morajo dobiti brezplačna učila, zadostno hrano, toplo obleko in trdno obutev. To moramo zahtevati od države, ki nam je dolžna pomagati, ker je delovno ljudstvo tako izkočiščano, da ne more zadostno skrbeti za svoje otroke, čeprav vzdržuje s svojim delom vso družbo.

Ob teh naših potrebah se je razpravljalo, kakor to predvideva zakon o zaščiti na letošnjem občnem zboru Zveze delavskih žena in deklet, kjer je bila sprejeta tudi sledeča rezolucija:

Za šolsko dečo zahtevamo, kakor to predvideva zakon o zaščiti zdravja šolske dece § 22, toplo hrano, ureditev šolske kuhinje na državne stroške. Za vso dečo zahtevamo brezplačne šolske potrebščine in toplo obleko.

Zdaj je treba to rezolucijo spraviti v življenje. Po vseh podružnicah Zveze delavskih žena in deklet in tudi drugje, se morajo vršiti akcije v to svrhu. Sklicevati moramo zborovanja, h katerim pritegnemo vse delovne žene, tudi one, ki danes še niso organizirane, da se o tem pogovorimo. Trdno moramo biti odločene, da te zahteve uresničimo in rešimo naše otroke pred telesnim in duševnim propadanjem.

Delavska solidarnost!

Podružnica Zveze delavskih žena in deklet, Slovenski javornik je nabrala 1050 dinarjev v pomoč stavkajočih tekstilnih delavk v Oroslavju. — Ta zgled je posnemanja vreden. Le ob solidarni akciji delavstva in ostalih naprednih krogov, se stavkajoči delavci uspešno bore za svoje pravice.

Štávka v Bonačevi tovarni kartona na Količevem

je izbruhnila 17. avgusta. 400 delavcev in delavk se bori za podpis kolektivne pogodbe, za svobodo organiziranja, za ukinitev akorda. Delavke in delavci stražijo tovarne in vztrajajo v borbi.

Za enakopravnost!

Začetkom septembra se bo v Društvu narodov pripravljalo o pogodbi za enakost obeh spolov pred zakonom, ki so jo 25. decembra 1933. podpisale 4 južnoameriške države in Sovjetska Zveza. Glavna vsebina pogodbe je sledeča:

Člen 1.

Države podpisnice se s to pogodbo obvezujejo, da bodo na vsem ozemlju njihove zakonodaje imeli moške in žene enake pravice.

Člen 3.

Ta pogodba ostane odprta vsem državam sveta.

Na seje Društva Narodov, kjer se je prvič razpravljalo o tej pogodbi, je bila povabljen tudi zastopnica Svetovnega ženskega odbora proti vojni in fašizmu. Seje so trajale od 11. do 20. julija. Septembra, ko se bo to vprašanje obravnavalo na javnih zasedanjih, se bo v Ženevi zbralo 100 delegatki iz različnih držav, da bodo podpirale zahtevo zastopnice svetovnega odbora, da vse države, včlanjene v Društvu narodov, podpišejo to pogodbo.

Kolikor je nam znano, se nobena delegatka iz Jugoslavije ne udeleži Ženevskega posvetovanja. Vendar se moramo združiti vse žene, brez razlike prepričanja in stanu, in zahtevati, da tudi naša država podpiše to pogodbo.

Mnogo je žena, ki pravijo: „Čemu nam bo enakopravnost? S tem se naš gospodarski položaj ne bo izboljšal! Te žene se motijo: Čim več političnih svobod ima ljudstvo, tem uspešnejša je njegova borba za izboljšanje gospodarskega položaja!

Ena najvažnejših vprašanj ženske enakopravnosti, je vprašanje ženske volilne pravice. Spodnja rezolucija Zveze delavskih žena in deklet nam bo dala najboljši vpogled v velike možnosti delovanja, ki se nam bodo odprle, kadar si priborimo volilno pravico.

RESOLUCIJA

Delavske žene, na katerih leži vsa teža in revščina delavskega življenja.

Delavke, ki so sarme izpostavljene kapitalističnemu izkoriščanju, zmanjševanju mazzd in brezposelnosti.

Kmetice, ki od zore do mraka garajo za davke.

Uradnice, ki večinoma poznajo prav tako, čeprav bolj skrito izkoriščanje kot delavke.

Učiteljice in druge, za katere ni več posla, čeprav mora ljudstvo tavati v nevednosti:

n i m a j o v o l i l n e p r a v i c e !

Ni nam mogoče, da bi v občinske svete poslale zastopnice delovnih žen, ki bi delale v korist delovnega ljudstva, ki bi skrbele za vse naprave koristne ženi in otroku. Šole so pretesne, naša deca postaja iz dneva v dan slabšega zdravja v njih. V delavskih revirjih ni otroških igrišč in nasadov, kjer bi naši otroci uživali sonce in zrak. Valjajo se brez nadzorstva po prašnih in blatnih cestah. Naša stanovanja so pretesna in nezdrava in še taka je težko dobiti. Za zdravstveno službo je skrajno slabo preskrbljeno. Ako bi imele v občinskih svetih zastopnice žen, bi se borile v našem imenu za nove šole, otroška igrišča in nasade, za nova delavska stanovanja, za bolnice, boriti bi se morale za to, da bi se naši otroci poslali na občinske stroške v zdravilišča, da bi se oblekli in obuli. Naše zastopnice bi zahtevale, da se za o potrebna sredstva vzamejo od profita podjetnikov. Ni nam mogoče, da bi poslale zastopnice delovnih žen v parlament, kjer bi se borile za naše zahteve:

za enakopravnost žene pred zakonom,
za odpravo § 171,

za zakonito uvedbo enakega plačila za žensko, mladostno in moško delo,

za dosledno izvajanje zakona o zaščiti matere in otroka,

za dvomesečen plačan dopust pred in po porodu, za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega ljudstva, za gradnjo delavskih stanovanj iz fonda za javna dela, proti vojnim kreditom in zato da se vsote namenjene za oboroževanje vporabijo v socialne namene, za mednarodno razorožitev.

Uveljavljanje teh zahtev nam pomore iz našega obupnega življenja in na podlagi katerih zahtevamo, da se zavzame širokopotezna akcija za uvedbo splošne ženske volilne pravice in v katero pozivamo vse delovne žene brez razlike prepričanja.

Branimo in varujemo svojo enotno žensko zvezo!

Gonja, ki jo zadnji čas izvaja neki ozki krog ljudi proti Zvezi delavskih žen in deklet in proti našemu listu, je ponekod in zlasti med nepoučenimi povzročila nekaj zmede, tako da smo kljub želji, da se izogibamo vsakršnemu nepotrebnemu prerakanju, dolžne odgovoriti in pokazati ničevost napadov in preprečiti razdiranje naše Zveze.

S podpisom „Konzorcija ženskega lista“ je bila dne 22. VI. t. l. objavljena v „Delavski politiki“ izjava, da je „Ženski list“ iz finančnih razlogov prenehal izhajati, in kot za nadomestek so bile čitateljice opozorjene na posebno žensko rubriko v novem listu „Ljudski glas“. Toda konzorcij našega lista, ki je bil na običnem zboru na novo voljen, ni dal nobene take izjave in ni sklenil prenehati z listom.

Dne 27. VII. je nekdo napisal v „Delavski politiki“ članek „Žena in moš v delavskem gibanju“, kjer nenadoma proglašajo posebno žensko organizacijo za nepotrebno in „pozabilja“, da je krog ljudi, iz katerega izhaja tudi on, celih deset let smatral posebno žensko zvezo za potrebno ter jo je moralno podpiral. Ta članek je nenadoma „pozabil“, da poleg skupnih delavskih strokovnih, kulturnih in političnih organizacij, v katerih so in naj bodo organizirane tudi delavke, obstoje še posebne ženske organizacije tudi v Avstriji, Nemčiji, Čehoslovaški, Angliji, Franciji in Ameriki, ki jih tam moški sodrugi podpirajo, za kar imajo bržkone razloge. Pisec članka je brez dvo na vedel in „pozabil“, da imajo delovne žene še celo vrsto posebnih ženskih gospodarskih, strokovnih, pravnih in političnih zahtev, o katerih je lahko čital tudi v Beblovi knjigi „Žena in socializem“, ki jo je očitno že „pozabil“; dalje da je v kapitalizmu za mase delovnih žen radi njihovega posebnega duhovnega zatiranja in zapiranja v nevednost mnogo bolj dostopna posebna ženska organizacija (ki mora obstojati poleg skupnih političnih, kulturnih in strokovnih) in da mora ta imeti posebne metode kulturne, strokovne in politične vzgoje med masami delovnih žen. Ali pisec res ni nikdar slišal, da so prav mase nepoučenih žen dajale španskiemu in nemškemu fašizmu največ opore pri prihodu na oblasti, ker so se delavski voditelji žal še premalo brigali za delo med ženami? Način, kako govori pisec o govoru naše zastopnice na celjskem zletu „Svobode“ — ta način je skoraj podoben kvantanju, kaže, da je posebna organizacija za vzgojo žena in za delo med ženami potrebna tudi za to, ker mnogo takozvanih razredno zavednih delavcev smatra svoje žene samo za zakonske žene in za kuhinjo in se drugače za nje nič ne briga ali jih pa prezira in zasmehuje. Kar pogledajte nekoliko med člani strokovnih organizacij ali pa tudi med voditelji, koliko se brigajo za razredno vzgojo in izobrazbo svojih žena in v kakšnem duhu so vzgojeni otroci!

Naslednji predmet napadov je primer Trbovlje. Stojč in stališču enotnosti strokovnih akcij je predsednica Trboveljske podružnice letošnjo pomlad predložila vsem rudarskim strokovnim organizacijam svoj načrt nove kolektivne pogodbe, Delavski solidarnosti, proletarski demokraciji in socialistični ideji, predvsem pa globokemu ljudsko-demokratskemu Marxovemu duhu bi odgovarjalo, da bi strokovni funkcionarji v Trbovljah pozdravili inicijativo delavskih žena, ki so bile včasih tako pasivne in brezbrizne za izvendružinsko življenje, da bi otvorili o predlogu diskusijo in v prijateljski, demokratični diskusiji pokazali na napake, če so bile v tem predlogu. Namzelo tega so jih pa z zafkavanjem zavrnil, kar je predsednica potem povedala na shodu druge strokovne organizacije, kjer so ji dali govoriti. Voditelji druge rudarske skupine so se zgrozili nad tem, da jih je predsednica Trboveljske Zveze kritizirala v priči nacijev in so jo proglasili za

fašistiko. Toda, ali niso oni sami to povzročili, ker so v razredni strokovni organizaciji dušili demokracijo? Predsednica je storila napako, da je kritizirala samo ene, ni pa kritizirala tudi drugih, s čemer je napravila vtis, kakor da nacije odobrava, in to napako je ves prejšnji in sedanji centralni odbor obsojal in jo še obsoja; trboveljski voditelji II. rudarske skupine pa, namesto da bi po Marxovim zgledu napravili nekoliko samokritike in videli glavni vzrok v svojem nedemokratskem postopanju, so zahtevali in doseгли razpust trboveljske podružnice naše Zveze in so hoteli na ta način uničiti ves večletni trud za graditev podružnice.

Ker občni zbor Zveze ni dopustil razbitja trboveljske podružnice, so nekateri strokovni funkcionarji v svojem užaljenem samoljubju sklenili „razhod“ izraznih podružnic. — Tako je bilo od črnske podružnice javljeno centrali, da „se je podružnica razšla“, toda posrečilo se nam je razveljaviti ta „razpust“, za katerega niso niti vedele vse članice in ki ni bil pravilno sklenjen. Pod naslovom „Zagorje“ je prinesla „Delavska politika“ notico o občnem zboru zagorske podružnice, da je bil na istem sklenjen razhod podružnice. Objavljeno poročilo ni resnično. Dejstvo je, da občni zbor ni bil sklican v smislu pravil, ker ni bila o tem obveščena centrala Zveze. Ker so bile navzoče le tri članice (!), občni zbor nikakor ni mogel biti sklepčen in vsled tega je tudi likvidacija podružnice nemogoča. Poleg razpustov je prišla na vrsto tudi sabotaža z lokali; v Trbovljah je bil podružnici odpovedan lokal v Delavskem domu, v Celju jo hočejo spraviti iz Delavske zbornice, v Ljubljani niso dali prostora v Delavski zbornici in smo ga morale najti drugod.

Odkod izvira to razdranje? Pribiti je treba, da tu niso razlogi, ki bi bili v dobrobit naši Zvezi in delavski ženi in delavskemu ženskemu gibanju sploh, temveč so to povsem osebne okoliščine. Dne 2. junija t. l. je bil na občnem zboru Zveze delavskih žena in deklet od večine članstva izvoljen nov odbor, v katerem so najmanj tako razredno zavedne delavske kakor v prejšnjem. Ta odbor pa ni po volji nekaterim funkcionarjem razrednih organizacij. In radi teh nekaterih ljudi naj bi se zdaj naša zveza razšla? **Delavsko gibanje ni radi oseb, temveč oseb se radi njega!** Poglejmo samo na najnovejši razvoj ruskega delavskega gibanja, kjer so se morale umakniti osebe, ki so gotovo imele za proletarijat vsaj nekoliko večje zasluge nego omejeni naši funkcionarji, toda one niso več odgovarjale volji večine delavskega gibanja. V delavskem gibanju mora vladati popolna demokracija, svoboda govora in kritike, kajti potem pride do veljavne resnice in ono kar je najboljšo, potem je mogoče zatreti to, da bi kdo izkoriščal organizacijo v svoje osebne materialne ali častihlepne namene; vladati mora večina članstva in manjšina se mora pokoriti.

Navedle smo tu enkrat za vselej nekaj dejstev, ker smo bile prisiljene, v bodoče se pa na podtikanja in obrekovanja ne bomo ozirale, temveč bomo na to odgovarjale z vztrajnejšim delom za naš list in za našo Zvezo. Če bi hotela „Delavska politika“ priobčiti še kake napade, naj raje ona sama odločno in brez zavijanja pove, ali odobrava ali obsoja razbijanje enotne ženske razredne organizacije?! Ali se strinja z besedami svojega voditelja Topalovič-a, ki je v Celju rekel, naj se posuši roka vsakogar, ki bi hotel razbiti i enotnost delavskega razreda?

Posebne delavske ženske organizacije imajo da res večjo nalogo nego sploh kdaj prej, kajti žene so v kapitalizmu ekonomsko mnogo bolj izkoriščane in socialno zatirane in držijo njih v mnogo večji nevednosti, opeklivosti in zaostalosti. Pri tem nosijo dobršen del krivde tudi nepoučeni možje, celo fisti, ki so organizirani v strokovnih organizacijah; to nepoučenost mož v celoti bo mogoče popolnoma likvidirati šele v socializmu. Množice delovnih žen so iz teh razlogov najbolj dostopne za posebno žensko organizacijo. Ta pa ne sme biti ozka sekta določene skupine ljudi, temveč mora biti odprta najširšim plastem delavskih žena in jih mora zajeti. To bo mogoče le tedaj, če bo v delavskih ženskih organizacijah vladala popolna demokracija, če bo odločala večina samih delavk. Taka enotna močna ženska zveza mora delati seveda skupno z ostalimi delavskimi razrednimi strokovnimi, kulturnimi in političnimi organizacijami; toda tudi te morajo biti enotne in obseči vse delavstvo, ne smejo biti zaprte za ozek krog, ne smejo iz svoje srede izključevati najbolj odločnih in požrtvovalnih delavcev, če hočejo biti močne in se uspešno boriti za delavske zahteve. Toda tudi enotno delavstvo se bo težko borilo za politično demokracijo in politične svoboščine, ki so mu v boju s kapitalom najbolj potrebne, če bo osamljeno od ostalih ljudskih delovnih

plastih in naprednega, demokratičnega malomeščanstva, od narodno zatiranlih in zapostavljenih množic, če bo nastopalo proti njim, če jih ne bo pridobilo za svoje zaveznike in če ne bo tvorilo z njimi vred široke ljudske fronte svobode in ji stalo na čelu.

Fašizem pripravlja posebno ženi še večjo sužnost, in sicer ženam sploh, ne samo delavskim ženam. V boju proti večjemu zaslužnjenju žene in socialni reakciji se je treba boriti skupno z vsemi naprednimi in demokratičnimi ženami, kajti prizadete so vse žene in le če bodo skupno nastopale, se bodo mogle upirati socialni reakciji in bodo s tem hkrati pomagale boju vsega delovnega ljudstva. Toda kmečke, malomeščanske in druge žene in intelektualke so v tem neodločne, omahljive in nedosledne; ta boj bodo mogle voditi vse žene le tedaj, če bo na čelu vseh žena stala enotna zveza delavskih žena, ker delovna žena najhuje občuti socialno in gospodarsko zatiranje in more biti najbolj dosledna. Zato je toliko bolj potrebna enotna delavska ženska organizacija, zato se moramo toliko bolj boriti proti temu, da bi se naša Zveza razbijala, temveč moramo napeti vse sile za njeno okrepitev in za vzdrževanje in učvrstitev našega lista.

CENTRALNI ODBOR ZVEZE DELAVSKIM ŽENA IN DEKLET IN KONZORCIJ

Žena in fašizem

Po vsem svetu žene čim dalje bolj aktivno sodelujejo v borbi proti fašizmu, reakciji in terorju. Na Holandskem je protifašistični odbor priredil skupno s pacifističnimi organizacijami razstavo slik in risb ter vojnih statistik. Vsi posetniki razstave podpisujejo mednarodno spomenico proti vojnim proračunom, ki smo jo priobčili na čelu naše zadnje številke. Isti odbor je izdal posebno brošuro za kmetice. Na enem sestanku je bilo razprodanih do 200 brošur. Vodil je kampanjo proti letalskim vajam in poslal delegacijo k notranjemu ministru, da brani pravice nemških emigrantov-antifašistov. V Švici obstoja 7 odborov, ki izdajajo svoj list. 10. februarja se je vršila v Cirihi konferenca vseh odborov, kateri je prisostvovalo 66 delegatov. Sklenjeno je bilo, da bodo odbori razvijali posebno delavnost med kmeticami, zasledovali vojno industrijo, izvedli kampanjo, da se vojni proračuni porabijo v socialne namene, proti napadom na žensko delo, proti militarizaciji mladine itd., za obrambo demokratičnih pravic (svobode govora, tiska, zborovanja). V Španiji obstajajo komiteti na najširši podlagi. Izdali so številne letake, priredili zborovanja, ustanovili poseben odbor za pomoč žrtvam ajturske vstaje.

V vseh deželah ista slika: Žene stoje na čelu borb proti fašizmu, ker se zavedajo, da fašizem uničuje ženo gospodarsko in politično, da ji ne prizanaša s terorjem, kakor nam bodo povedale naslednje vesti:

Od 1. januarja 1935 do maja istega leta je bilo v Nemčiji razdeljenih 142 let ječe. Obsojenih je bilo 74 jetnic. Katarina Lubek, delavska hči, ki je morala od zgodnje mladosti vzdrževati vso družino, bila po vrsti služkinja, kontoristinja, tobačna in tekstilna delavka ter leta 1931 izvoljena v mestni svet mesta Bremen, je bila tekom letošnje pomladi aretirana in mučena. Helena Glacier, prejšnja delavska poslanka v parlamentu je bila mučena. Neznankam je izginila antifašistinja Lucija Hibš. O njej se ve samo toliko, da je bila strahovito mučena. Prav tako ni bilo sledu o Tini Šmit, bivši narodni socialistinji, ki je pred Hitlerjevim vstopom v vlado igrala veliko vlogo v antifašističnem gibanju. Samostanske sestre so pod predvezo izvažanja valut tudi postale žrtve terorja. 70-letna prednica samostana Tropnic je umrla med prevozom v ječo.

Pridobivaj naročnice!

S čim nas hranijo.

Pod lepo krinko moke, mleka, masla, olja in drugih hranil, kupujejo danes gospodinje raznovrstne potvorbe, ki posebno slabo vplivajo na zdravje naših najdražjih: naših otrok. Najbolj vsakdanja hraniva so najbolj izpostavljena potvorbam.

Moka

Običajno moko potvarjajo s tem, da jo močijo. Tako pridobi na teži. Primešavajo ji tudi otrobe, fin pesek, kreda, apno, magnezijo ...

Mleko

To je najbolj zločinska potvorba, kajti njene posledice zadevajo predvsem novorojenčke. Mleku prilivajo vode. Da bi zakrili redčico, sipajo vanj različne moke in škrob. Tako vzbude videz gostote. To potvorbo je kaj lahko razkriti: skuhajte mleko, ko se shladi, mu pridajte nekaj kapljic joda; nečisto mleko se bo pobarvalo modro: čim bolj nečisto mleko bo, tem lepše modre barve bo. Mleku dodavajo celo gumij, da bi bilo bolj zgoščeno.

Maslo

V surovem maslu so kemiki našli že sledeče primese: galun, škrob, moko, krompirjeve olupke, navaden sir, ilovico, kreda, omet, žafran, loj ... V velikih industrijskih deželah prodajajo pod naslovom „maslo“ margarino, mast, pripravljeno iz loja. Margarino delajo samo v vročini pod 50 stopinj. V tej temperaturi žive še mnogi bacili: n. pr. bacil stekline in goveje kuge. Zato je vživanje margarine tako nevarno. Prefeklo zimo je kot posledica vživanja margarine izbruhnila v Čikagu epidemija kolere. Margarini so primešani petrolej, vazelina in druge redilne „snovi“. Lahko si mislimo, da ne pospešujejo rasti in razvoja.

Mesni izdelki

Običajno v različne klobase mesarji dajejo konjsko meso, drobtine mesto mesa i. dr. Izdelujejo tudi „mesene“ klobase brez mesa; Nemci so med vojno leta 1870. začeli izdelovati takozvano grahovo klobaso, sestavljeno iz grahove moke, loja in čebule.

Mesto paradižnika kupujete v konzervah korenje, v čokoladi uživajte škrob in bogve kaj še. Posebnim potvorbam pa so izpostavljene drage začimbe, kakor gorčica in druge.

Vse kar kupite v trgovini: olje, kis, mošt, vse je lahko potvorjeno. Ali ni žalostna družba, ki se mora v sredi izobilja zatekati k goljufljam?

Volitve v OUZD

bodo razpisane v najkrajšem času. O naših zahtevah bomo izpregovorili v prihodnji številki.

Dopisi.

Iz Trbovelj.

Življenje nas, rudarskih žena je skrajno obupno, je pravi zemeljski pekel. Kako in kaj naj rudarska žena kuha, ko dela njen mož 12-13 dni v mesecu, ko njegov zaslužek pri najvišji mezdji zneso mesečno 324 dinarjev! Kako naj rudarska žena s tem zaslužkom prehrani 5-10 člansko družino mesečno, kako naj obleče sebe in svoje otroke, kako naj si nabavi hišne potrebščine, posteljnino, kuhinjsko posodo in drugo? Kako naj skrbi za higijeno, izobrazbo in razvedrilo? Me, rudarske žene, smo že popolnoma gole in bose. Kar smo obleke imele, smo jo že zdavnej porabile. Kupili si ničesar ne moremo. Jemljemo vse na upanje. Če bi nam trgovci najnujnejših stvari in živil ne dali na kredit, bi že zdavnaj od lakote pomrli, 25% naših otrok je tuberkuloznih. Ni čuda, ko uživamo pasjo hrano, ko stanujemo v stanovanjih, slabših od hlevov, ko se nimamo s čim pokriti. Če pogledaš danes rudarje, rudarsko ženo ali otroka, vidiš okostnjake. Če stopiš danes v stanovanje rudarske družine se ti nudijo strašni prizori. V majhni 4-5 m² veliki sobi spi 6-10 ljudi. Ko naše rudarske družine od glada umirajo in telesno propadajo, si je TPD v treh letih napravila 310 milijonov čistega dobička (gl. Ljudsko Pravico št. 13).

In v teh časih, ko bi bila najbolj potrebna skupna borba delovnega ljudstva, se vrše med nami samimi boji, mesto da bi združeni nastopili proti neznošnemu izkoriščanju in zatiranju po kapitalizmu.

Zato vsi v enotno fronto, kajti enotno pomeni delavstvo vse, razcepljeno pa nič!

Rudarska žena.

Celje

V mesecu avgustu je posvetila čas agitaciji za naš „Ženski list“ in pridobivala v zvezo članice. Beležimo lep porast članic in tudi za naš „Ženski list“ smo pridobile nekaj naročnic. Še večji uspeh bi imele, če bi nas ne vezal dom. Tudi nismo ravno vse izvršile svojo dolžnost. Več uspeha bi lahko imele tiste, ki imajo več časa in možnosti. Zato na delo v septembru. — V akciji stavcev smo solidarno sodelovale. — Takoj septembra pričnemo s predavanji o spolni vzgoji, opozarjamo nato že sedaj. Na teh predavanjih bo prilika razjasnitve in pogovora o podlistku, ki izhaja v našem „Ženskem listu“, o tem vprašanju. — Ne pozabite, da se vsaki četrtek vrši odborova seja. Tej s posvetovalnim glasom lahko prisostvujejo tudi članice, ki niso v odboru.

Vestnik Zveze del. žena in deklet

Naše gibanje napreduje. Članstvo dnevno narašča. Največji porast članstva je zaznamovati v celjski podružnici. Njena predsednica sodeluje pri vseh javnih nastopih delavstva in poziva žene k solidarnosti.

Jeseniška podružnica pridobiva na ugledu.

Iz nekdanje Javorniške podružnice je vzrasla agilna podružnica.

Centrala Ljubljana. Našle smo pod gostoljubno streho Železniškega doma. Naš novi naslov je: Zveza delavskih žena in deklet, Ljubljana, Novi trg št. 2. Uradne ure so vsak ponedeljek, sredo in četrtek od 6 do 7 ure zvečer. Soba se nahaja v drugem nadstropju preko dvorišča.

Slovenski Javornik. Zahtevi naše Zveze, da se odpre kopališče tudi za žene, je bilo ugodeno. — Sveta za naše otroke še nismo obile, vendar smo prepričane, da nam bo

dovoljen. Sestanke imamo vsak teden, pomagata nam ss. Čufar in Perko. V avgustu smo izvedle akcijo za štrajkujoče delavke v Oroslavju, nabrale smo 1050 Din.

Črnske sodružice so za enkrat — in to ne po svoji krivdi — popustile v svojem sicer vztrajnem delu. Prepričane smo, da tudi one uvidijo svojo napako in z novimi močmi poprimejo za prepotrebno delo med ženami.

Mežiška podružnica obeta postati s svojo vztrajno predsednico na čelu te krepke podružnice; le ostali odbor li mora pri delu pomagati, ker sama ne zmore vsega. Gre za nas vse!

V Ptujju delajo po začrtani poti dalje.

Trboveljska podružnica kljub težkočam, katerim je izpostavljena, izvršuje svoje dolžnosti.

Iz Maribora nimamo poročila. — Ustanavljamo novo podružnico.